

Våler kontrollutvalg 2019-2023

Dato: 16.03.2022 08:30

Sted: Møterom ved kantina

Notat:

Eventuelle forfall meldes sekretæren på mobil evt.

på e-post .

Varamedlemmer skal ikke møte uten særskilt innkalling.

<Sted> 09.03.2022

For leder i Våler kontrollutvalg 2019-2023, Geir Thomas Finstad

Saksliste

Møteinnkalling

Møteinnkalling Våler kontrollutvalg 2019-2023 16.03.2022

3

Saker til behandling

14/22 Sak V-14/22 Referater, orienteringer og diskusjoner

5

15/22 Sak V-15/22 Samtale med ordfører

12

16/22 Sak V-16/22 Samtale med kommunedirektør

13

17/22 Sak V-17/22 Oppfølging - FR - Sykefravær

15

18/22 Sak V-18/22 Undersøkelse - Bankbygget - Rapport, jf. sak V-05/22

17

19/22 Sak V-19/22 Prosjektplan - IKT-sikkerhet

19

20/22 Sak V-20/22 Eventuelt

31

MØTEINNKALLING

Våler kontrollutvalg 2019-2023

Dato: 16.03.2022 kl. 08:30
Sted: Møterom ved kantina
Arkivsak: 18/00082

Kontrollutvalgets medlemmer:	Geir Thomas Finstad (BVS) - leder Hans Johan Finne (SP) – nestleder Unni Langmoen (FOLI) Egil Olav Hansen (SV) Åse Pedersen (AP)
Foreløpig innkalt varamedlem:	
Mulig forfall:	
Ordfører:	Ordfører May Liss Sæterdalen
Revisor:	Revisjon Øst IKS v./oppdr.ansv. regnsk.rev. Tommy Pettersen/Rolf Berg oppdr.ansv.forv.rev. Lina Høgås-Olsen/Magnus Michaelsen/Jo Erik Skjeggstad
Kopi av innkallingen sendes:	Daglig leder i Revisjon Øst IKS, Morten Alm Birkelid
Kopi av innkallingen sendes til:	Varamedlemmene (til orientering). Varamedlemmene møter ikke uten nærmere innkalling
Sekretær:	Sekretariatsleder Anne Haug
Invitert til sak:	Ordfører May Liss Sæterdalen til sak 15/22 Konst. kommunedirektør Asgeir Rustad til sakene 16-17/22 og 19/22 Revisjon Øst IKS til sakene 18-19/22

Hele sakslisten med vedlegg legges på	https://www.konsek-ost.no/kontrollutvalgene/vaaler/ og på kommunens hjemmeside.
--	---

SAKSKART			Ca. kl.	Hvem deltar
Saker til behandling				
14/22	19/00033-34	Sak V-14/22 Referater, orienteringer og diskusjoner	08.30	
15/22	18/00067-52	Sak V-15/22 Samtale med ordfører	09.30	Ordfører
16/22	18/00046-122	Sak V-16/22 Samtale med kommunedirektør	10.00	Konst. Kom.dir.
		Lunsj	11.00	

17/22	20/00004-13	Sak V-17/22 Oppfølging - FR - Sykefravær	11.30	Konst. Kom.dir.
18/22	21/00134-7	Sak V-18/22 Undersøkelse - Bankbygget - Rapport, jf. sak V-05/22	12.00	Revisjon Konst. Kom.dir.
19/22	22/00007-1	Sak V-19/22 Prosjektplan - IKT-sikkerhet	12.45	Revisjon
20/22	18/00104-50	Sak V-20/22 Eventuelt	13.30	

Kongsvinger, 07.03.22

Geir T. Finstad
Kontrollutvalgets leder

Anne Haug
Sekretariatsleder

Arkivsak-dok. 19/00033-34
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg 2019-2023	16.03.2022

SAK V-14/22 REFERATER, ORIENTERINGER OG DISKUSJONER

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.

Vedlegg:

1. Skatteinngang januar 2022
2. Kontrollutvalgets tiltaksplan for 2021

Saksframstilling:

Orienteringer/diskusjoner

- Gjensidig orientering fra kontrollutvalgsmedlemmene (**hvert enkelt medlem forbereder en orientering til de øvrige**).
 - Saker fra formannskapet – Geir Finstad
 - Saker fra kultur og oppvekst – Åse Pedersen
 - Saker fra miljø, plan og teknisk – Hans Johan Finne
 - Saker fra helse og omsorg – Unni Langmoen
 - Regnskapssaker – Egil Olav Hansen
- Kommunestyrets saker og vedtak.
- Referat fra kommunestyremøte. Kontrollutvalgets medlem i KS ev. kontrollutvalgets leder oppfordres til å orientere om sakene i møtet, spesielt kontrollutvalgets saker.
- En oppdatert oversikt over oppfølging av KU-saker er en del av tiltaksplanen i hvert kontrollutvalgsmøte. Endelig oppfølgingsliste er vedlagt kontrollutvalgets årsrapport som legges ut på www.konsek-ost.no/kontrollutvalgene/våler under «Sentrale dokumenter».
- Eventuelle mediasaker.
- Innspill fra kontrollutvalgsmedlemmene, tiltaksplanen og temaer
- Tilsynssaker. Sekretariatet tar fortløpende med tilsynsrapporter i møtene, hvert halvår får kontrollutvalget en oversikt over rapporter og oppfølginger.

SKATTEINNGANGEN

MÅNED	Budsjett 2021			Inngang 2022		Avvik skatteinng./budsj.		AVVIK FRA		AVVIK FRA	
	Inngang 2020	Inngang 2021	BUDSJETT 2022	Inngang 2022	Akkum. Hittil	I kr.	I %	BUDSJETT 22	I %	INNGANG 21	I %
						Hittil i år	Hittil i år	Pr. mnd		Pr. mnd.	
JAN	10,031,193	9,861,288	9,402,308	11,482,568	11,482,568	2,080,260	22.12%	2,080,260	22.12%	1,621,280	16.44%
FEB	882,430	912,072	869,621								
MARS	13,143,392	14,875,550	14,183,188								
SUM	24,057,015	25,648,910	24,455,116								
APRIL	825,928	969,924	924,780								
MAI	12,704,197	14,350,331	13,682,414								
JUNI	1,135,010	1,552,773	1,480,501								
SUM	38,722,150	42,521,938	40,542,812								
JULI	10,870,318	11,333,459	10,805,959								
AUG	820,318	1,469,569	1,401,170								
SEPT	14,673,573	16,932,985	16,144,862								
SUM	65,086,359	72,257,951	68,894,803								
OKT	1,156,069	1,019,787	972,322								
NOV	16,345,315	19,369,329	18,467,810								
DES	552,405	1,463,166	1,395,065								
TOT	83,140,148	94,110,233	89,730,000								

Kommentar

I januar 2022 fikk Våler inn kr 2.080.260,- mer enn budsjetten. Dvs. en + på 22,12 %.
Samtidig fikk vi inn kr 1.621.280,- mer enn vi gjorde i januar 2021. Dvs en + på 16,44 %

Våler 3. februar 2022

Reidun Vie
Økonomisjef

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Tiltaksplan og oppfølging av saker Våler kommune 2022

Utgangspunktet for oppgaver knyttet til:

- regnskapsrevisjon er bl.a. relatert til § 3 i forskrift om kontrollutvalget og revisjon og koml. § 24-9.
- forvaltningsrevisjon er bl.a. relatert til koml. § 23-3, samt plan for forvaltningsrevisjon.
- eierskapskontroll er bl.a. relatert til koml. § 23-4, samt plan for eierskapskontroll.
- kontrollutvalgets påseansvar er bl.a. relatert til koml. § 23-2.
- budsjettbehandlingen er bl.a. bl.a. relatert til forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2. (Kontrollutvalget følger opp at kontrollutvalgets forslag følger med til kommunestyrets behandling av budsjettet.)
- kontrollutvalgets rapportering er bl.a. relatert til koml. § 23-5.

Møte	Kontrollutvalgets saker 2022
Fortløpende rapportering	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Samme økonomiske rapportering som formannskapet får. ✓ Kontrollutvalgsmedlemmene skal ha tilgang til dokumenter fra alle politiske utvalg. ✓ Kontrollutvalget har valgt å fordele følgende utvalg mellom seg (oppfølging) <ul style="list-style-type: none"> ○ Saker fra formannskapet – Geir Finstad ○ Saker fra kultur og oppvekst – Åse Pedersen ○ Saker fra næring og miljø – Hans Johan Finne ○ Saker fra helse og omsorg – Unni Langmoen ○ Regnskapssaker – Egil Olav Hansen ✓ Geir Thomas Finstad er kontrollutvalgets representant i kommunestyret.
I hvert møte eller når kontrollutvalget bestemmer det	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Samtale med ordfører og kommunedirektør. ✓ Orienteringer fra kommunedirektøren: <ul style="list-style-type: none"> ○ Økonomisk situasjon – inkludert byggeprosjekter. ○ Anmeldelser og varsling (rutiner for varsling). ○ Oppfølging av kommunestyrevedtak (hvert halvår) ○ Sykefravær. ○ Tilsynssaker. ✓ Informasjon fra enhetene/virksomhetene/tjenestene (<i>spesifisert under hvert enkelt møte</i>). ✓ Sekretariatets oversikt over kontrollutvalgets saker med vedtak og oppfølgingen av disse. ✓ Rapporter fra andre tilsynsorganer og kommunens svar/oppfølging.
Mandag 31.01.22	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bestilling av eierskapskontroll, jf. sak V-55/21 ✓ Oppfølging – Kommunens praksis med Compilo, jf. sak V-52/21 ✓ Kontrollutvalgets årsrapport (oversendes KS til behandling) ✓ Statusrapport oppdragsavtalen 2021, 2. halvår (31.12.21) ✓ Vurdering av kontrollutvalgets påseansvar for regnskaps- og forvaltningsrevisjon for 2021 ✓ Interimrapport regnskapsrevisjon, revisjonsåret 2021 ✓ Oppdragsansvarlige revisorers habilitetserklæring for 2022 ✓ Faktaundersøkelse – byggesak, kommunikasjon og habilitet (revisjon) ✓ Undersøkelse (revisjon) Bankbygget
Mandag 14.03.22	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oppfølging av FR sykefravær (innen utgangen av mars 22), jf. sak 41/21 ✓ Prosjektplan Administrasjon og styring – IKT-sikkerhet ✓ Undersøkelse (revisjon) Bankbygget (utsatt fra januar-møtet)

Konsek Øst IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grue, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes, Trysil, Åmot, Engerdal, Stor-Elvdal og Elverum

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Møte	Kontrollutvalgets saker 2022
Mandag 23.05.22	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet og årsberetning • Årsavslutningsbrev 2021 • Oversikt over statlige tilsynsrapporter (under referater og orienteringer) • Virksomheten i Spulsåsen – tilbakemelding fra administrasjonen om oppfølging (innen 1.6.22), jf. sak 42/21
Mandag 05.09.22	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rapportering til kontrollutvalget om FELK 2020 ✓ Rapportering til kontrollutvalget om FELK 2021
Mandag 03.10.22	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Orientering om revisjonsstrategien for revisjonsåret 2022 ✓ Kontrollutvalgets forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet 2023 ✓ Oppdragsavtale 2023 – se sak 06/22
Mandag 05.12.22	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Oversikt over statlige tilsynsrapporter (under referater og orienteringer)
2023	

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

Møte	Saknr.	Sak	Vedtak	Sendes/ behandles	Behandlet	Oppfølging	Ferdig
31.01.22	01/22	Referater, orienteringer og diskusjoner	Kontrollutvalget tar referatene og informasjonen til orientering.				✓
	02/22	Samtale med ordfører	Kontrollutvalget tar samtalen med ordføreren til orientering.				✓
	03/22	Samtale med kommunedirektøren	Kontrollutvalget tar samtalen med og redegjørelsene fra kommunedirektøren til orientering.				✓
	04/22	Oppfølging – Kommunens praksis med Compilo, jf. sak V-52/21	Kontrollutvalget takker for informasjonen og tar saken til orientering.				✓
	05/22	Rapport – Undersøkelse Bankbygget, jf. sak V-66/21	Saken forventes å kunne bli ferdigbehandlet i kontrollutvalgets møte i mars.				
	06/22	Statusrapport oppdragsavtalen 2021, 2. halvår	1. Kontrollutvalget tar statusrapport for oppdragsavtalen pr. 2. halvår 2021 til orientering. 2. Innen oppdragsavtalen for 2023 inngås, vil revisjon vurdere rammene og ressursbruken for regnskapsrevisjon (linje 1 og 2).				✓
	07/22	Oppdragsansvarlige revisorers habilitetserklæring for 2022	Kontrollutvalget tar de oppdragsansvarlige forvaltningsrevisorenes og regnskapsrevisors egenvurdering av uavhengighet for Våler kommune for 2022 til orientering.				✓
	08/22	Interimrapport regnskapsrevisjon, revisjonsåret 2021	Kontrollutvalget tar revisjonens rapportering til orientering.				✓
	09/22	Bestilling av eierskapskontroll, jf. sak V-55/21	1. Kontrollutvalget viser til vedtatt plan for eierskapskontroll for Våler kommune for 2021-2024 og bestiller en prosjektplan med utgangspunkt i eierskapskontroll for å undersøke hvordan kommunens systemer og rutiner fungerer i praksis. 2. Prosjektplanen legges frem før sommeren 2022.	Revisjon	Saksutskrift sendt 02.02.22.		✓
	10/22	Rapport – Faktaundersøkelse – Kommunikasjon/habilitet, jf. KS-074/21	1. Kontrollutvalget tar rapporten om faktaundersøkelse rettet mot byggesak i Våler til orientering. 2. Saken oversendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak: o Kommunestyret tar rapporten om faktaundersøkelse rettet mot byggesak i Våler til orientering.	KS	Saksutskrift sendt 02.02.22.		✓
	11/22	Vurdering av KU's påseansvar for regnskaps- og forvaltningsrevisjon for 2021	Kontrollutvalget slutter seg til de vurderingene som går fram av vedlegg 1.				✓
	12/22	Kontrollutvalgets årsrapport for 2021	1. Kontrollutvalgets årsrapport for 2021 vedtas. 2. Saken sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak: o Kommunestyret tar kontrollutvalgets årsrapport for 2021 til orientering.	KS			

Konsek Øst IKS

Kontrollutvalgssekretariat for kommunene Eidskog, Grua, Kongsvinger, Nord-Odal, Sør-Odal, Våler, Åsnes, Trysil, Åmot, Engerdal, Stor-Elvdal og Elverum

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

	13/22	Eventuelt	Sekretariatet følger opp saken om Spulsåsen ovenfor kommunedirektøren.				✓
14.03.22	14/22	Referater, orienteringer og diskusjoner					2 rest.
	15/22	Samtale med ordfører					
	16/22	Samtale med kommunedirektør					
	17/22	Oppfølging – FR Sykefravær					
	18/22	Prosjektplan – IKT-sikkerhet					
	19/22	Undersøkelse – Bankbygget – Rapport, jf. sak V-05/22					
	20/22	Eventuelt					
23.05.22		Referater, orienteringer og diskusjoner					
		Eventuelt					
05.09.22		Referater, orienteringer og diskusjoner					
		Eventuelt					
03.10.22		Referater, orienteringer og diskusjoner					
		Eventuelt					
05.12.22		Referater, orienteringer og diskusjoner					
		Eventuelt					

KONTROLLUTVALGET I VÅLER KOMMUNE

--	--	--	--	--	--	--	--

Forvaltningsrevisjoner/eierskapskontroller	Frist	Oppfølging
Sykefravær i Våler	Mars 2021	Oppfølging innen 31.03.22
Faktaundersøkelse – byggesak, kommunikasjon og habilitet		Behandles i møte 31.01.22
Administrasjon og styring – IKT-sikkerhet		Prosjektplan legges frem i møte 14.03.22
Undersøkelse-Bankbygget	Oktober 2021	
Virksomheten i Spulsåsen		Oppfølging innen 01.06.22

Arkivsak-dok. 18/00067-52
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg 2019-2023	16.03.2022

SAK V-15/22 SAMTALE MED ORDFØRER

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med ordføreren til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget inviterer ordfører May-Liss Sæterdalen til en samtale hvor det kan diskuteres generelle problemstillinger i Våler kommune.

Som et fast punkt tar vi med spørsmålet om det er noe som ordfører ønsker å bringe videre til kontrollutvalget fra kommunestyret, eller om det er andre forhold som kontrollutvalget bør gjøres oppmerksom på?

Arkivsak-dok. 18/00046-122
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg 2019-2023	16.03.2022

SAK V-16/22 SAMTALE MED KOMMUNEDIREKTØR

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget tar samtalen med og redegjørelsene fra konst. kommunedirektør til orientering.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget inviterer konst. kommunedirektør Asgeir Rustad til en samtale hvor vi kan diskutere generelle problemstillinger i Våler kommune. Kontrollutvalget ber om at kommunedirektøren orienterer om saker som han anser som relevante for kontrollutvalgets arbeid.

Det er visse temaer som vil være naturlig å gjennomgå i samtalen med kommunedirektøren:

- *Kontrollutvalget ønsker en orientering fra kommunedirektøren om den økonomiske situasjonen i kommunen, inkludert viktige forhold i investeringsregnskapet. Naturlig å bruke tertialrapportene til slik orientering.*
- *Orientering om anmeldelser og varslinger dersom de er alvorlige, gjentakende (avtegner et mønster) eller dersom de må anses å være av spesiell interesse for kontrollutvalget.*
- *Orientering om åpne tilsynssaker (ikke ordinære varslede tilsyn) siden forrige møte (enhet, sak/tema (ikke navn)).*
- *Oppfølging av særskilte KS-saker.*
- *Orientering om sykefraværet i kommunen dersom dette har en generell stigende tendens og/eller man har en tydelig negativ utvikling på enkelte enheter*

Dersom det er spesielle temaer kontrollutvalget ønsker en nærmere orientering om, får kommunedirektøren en bestilling i god tid før møtet. Bestillingen etterstrebes å være så

spesifikk som mulig når kontrollutvalget ber om spesiell informasjon i en sak. Informasjonen som etterspørres må anses som relevant for kontrollutvalgets oppgave, ansvar og myndighet. Kommunedirektøren er bedt om å informere litt om kommunens beredskapsrom og beholdning av jod-tabletter, samt ståa om virksomheten i Spulsåsen, jf. e-post 7.3.22.

Arkivsak-dok. 20/00004-13
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg 2019-2023

16.03.2022

SAK V-17/22 OPPFØLGING - FR - SYKEFRAVÆR

Forslag til vedtak/innstilling:

Kontrollutvalget takker for redegjørelsen til konst. kommunedirektør og tar den til orientering.

Vedlegg:

1. Skriftlig redegjørelse fra konst. kommunedirektør. (Ettersendes)

Saksframstilling:

Revisjon Øst IKS la i august 2021 frem en forvaltningsrevisjonsrapport knyttet til **Sykefravær** i Våler kommune etter bestilling fra kontrollutvalget. Rapporten ble behandlet i kontrollutvalgsmøte 30.08.21, jf. sak V-41/21, og kontrollutvalget vedtok å følge opp saken og innhente tilbakemelding om hvordan rapportens anbefalinger var fulgt opp av administrasjonen innen 31.03.22.

Prosjektet tok utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- 1) Har kommunen klare mål og hensiktsmessig rapportering på arbeidet med å redusere sykefravær?
- 2) I hvilken grad er det etablert system og rutiner som tilrettelegger for forebygging og oppfølging av sykefravær?
- 3) I hvilken grad etterleves kommunens innsats for forebygging og oppfølging av sykefraværet i utvalget enheter?

Rapporten konkluderte med følgende:

«Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har avdekket at Våler kommune har en god del systemer på plass for hensiktsmessig rapportering på arbeidet med å redusere sykefravær. Likevel er det visse mangler, som for eksempel at Våler kommune ikke har et register over eksponerte arbeidstakere, noe vi mener at kommunen bør ha da to av tre undersøkte virksomhetsområder har ansatte som håndterer potensielt skadelige stoffer. Kommunen har ikke rapportering på sykefravær som del av den jevnlige rapporteringen til organer, men har anledning til å ta ut rapporter til utvalg på forespørsel. Likevel har ikke kommunen fulgt opp vedtak i AMU om at AMU skal ha halvårlige sykefraværsmeldinger til behandling.»

Kommunen har rutiner og retningslinjer for oppfølging av sykefravær. Imidlertid er det slik at sånn Våler kommunes system er satt sammen, så er ansvaret for oppfølgingen av frister i forbindelse med sykefravær lagt til den enkelte personalansvarlige leder. Vi mener at systemet ikke sikrer at fristene og kommunens egne retningslinjer etterleves i praksis, og at oppfølgingen blir personavhengig og vilkårlig når den enkelte leder må ha sin egen måte å sikre at man gjennomfører tiltak ved angitte frister fra sykmeldingsdato.

Undersøkelsen har også vist at verneombudene har lite tid til rollen. I tillegg har verneombudene i liten grad fått faglig oppdatering ut over et grunnkurs da de trådte inn i rollen. Kommunens kutt i opplæringsbudsjettet må ikke gå på bekostning av kommunens etterlevelse av Arbeidsmiljøloven. Kommunen må sikre at alle verneombud får nødvendig opplæring, selv om samfunnet står i en koronapandemi. I utgangspunktet fremstår det som enda viktigere at verneombudene har tilstrekkelig opplæring i smittevern hensyn i pandemisituasjonen, og problemstillinger knyttet til dette som har følger for deres utøvelse av tillitsvervet.

Siden ansvaret for HMS-oppfølging og internkontroll i den enkelte virksomhet er lagt til virksomhetsleder, er det også viktig at ledere får jevnlig faglig påfyll med hensyn til HMS og sykefraværsoppfølging. Dette skulle i utgangspunktet bli finansiert med det samme budsjettet som nevnt i forrige avsnitt. Vår undersøkelse indikerer at det er ledere som kan ha behov for opplæring på HMS-feltet.

Vi mener at det fremstår som at virksomhetsområdene har et forbedringspotensial på å systematisere HMS-arbeidet og involveringen av verneombudene mer. Noe spesielt for denne kontrollen er at en av de kontrollerte virksomhetsområdene er på vei til å sette ny organisasjon, slik at dette arbeidet er på vent frem til man skal involvere eksterne parter i arbeidet. Virksomhetsområdet kommer derfor noe dårlig ut i vurderingene, men vi har valgt å ta høyde for dette i vurderingene av kriteriene.

Vår konklusjon er at kommunen har en del overordnet på plass, men at det er mangler og forbedringspotensial i etterlevelse av kommunens egne retningslinjer og føringer.»

Basert på rapportens funn kom revisjonen med følgende anbefalinger:

- *Våler kommune bør vurdere å anskaffe et register over eksponerte arbeidstakere.*
- *Våler kommune bør sikre seg at interne rutiner og retningslinjer blir fulgt, herunder:*
 - *Frister ved oppfølging av sykemeldte.*
 - *Systematisk HMS-arbeid, herunder:*
 - *Kartlegging, risikovurderinger og internkontroll for HMS.*
 - *Gjennomføring av vernerunder.*
 - *Jevnlige HMS-møter i virksomhetene.*
- *Våler kommune bør vurdere en ordning som sikrer at verneombudene har tid til å utføre vervet, herunder:*
 - *Tilbud og tid til kompetansepåfyll.*

Vi har bedt konst. kommunedirektør Asgeir Rustad om å legge frem en skriftlig redegjørelse om hvordan anbefalingene er fulgt opp.

Arkivsak-dok. 21/00134-7
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang	Møtedato
Våler kontrollutvalg 2019-2023	16.03.2022

SAK V-18/22 UNDERSØKELSE - BANKBYGGET - RAPPORT, JF. SAK V-05/22

Forslag til vedtak/innstilling:

Saken legges frem uten forslag til vedtak.

Vedlegg:

1. Rapport – Undersøkelse Bankbygget (dokumentet vil eventuelt bli ettersendt)

Saksframstilling:

I kontrollutvalgsmøte 15.03.21, jf., sak V-25/21, fattet kontrollutvalget vedtak om å bestille en undersøkelse av Revisjon Øst IKS knyttet til oppføringen av det nye Bankbygget i Våler kommune. Undersøkelsen skulle redegjøre hva slags beslutningsgrunnlag og hvilke opplysninger som ble lagt frem for kommunestyret før dette investeringsvedtaket ble fattet og hvilke endrede forutsetninger som førte til at prosjektet endte med en stor kostnadsoverskridelse i forhold til opprinnelig estimat; kostnadsestimat 11-12 millioner kroner og 22 millioner i faktisk kostnad.

I siste kontrollutvalgsmøtet i 2021 opplyste Revisjon Øst at de ikke hadde lyktes med å få svar på sine henvendelser til kommunen. Kontrollutvalget bad kommunedirektøren svare til saken.

Møtebehandling 22.11.21:

Kommunedirektøren opplyser at saken ikke er prioritert.

Utvalget har forståelse for at administrasjonen ikke alltid kan følge opp alle henvendelser og at enheten har vært sårbar pga. sykdom.

Denne bestillingen ble imidlertid gjort for mange måneder siden. Kontrollutvalget ønsker fortsatt en undersøkelse - slik som bestilt, i denne saken.

Vedtak 22.11.21:

Kontrollutvalget ber revisjon følge opp saken ovenfor administrasjonen slik at de svarer opp revisjons henvendelser, jf. kommuneloven § 24-2.

Møtebehandling 31.01.22:

Revisjonen informerte i møtet at de hadde kommunisert via epost med kommunen v/ Torstein Berg den 26.01.22, og at de var blitt opplyst om at det nå var iverksatt undersøkelser i saken. Kommunen opplyste videre at de var avhengig av dokumenter fra entreprenør.

Kontrollutvalget vedtok å utsette saken til neste møte, i mars. Kontrollutvalget ble enige om at dersom rapporten ikke kunne bli behandlet i mars pga. mangel på etterspurt dokumentasjon, ville de informere kommunestyret om saken.

Revisjon Øst IKS har informert at de pr. 02.03.22 ikke har mottatt dokumentasjonen de har etterspurt fra kommunens administrasjon i denne saken. Siden rapporten trolig ikke vil bli ferdigstilt pga. manglende dokumentasjon fra kommuneadministrasjonens side, legges saken frem uten forslag til vedtak. Kontrollutvalget tar en diskusjon i møtet om hvordan de vil følge opp saken.

Revisjon Øst IKS og konst. kommunedirektør Asgeir Rustad er invitert til behandlingen av saken.

Arkivsak-dok. 22/00007-1
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg 2019-2023

16.03.2022

SAK V-19/22 PROSJEKTPLAN - IKT-SIKKERHET

Forslag til vedtak/innstilling:

1. Saken sendes kommunestyret med følgende forslag til vedtak:
 - *Kommunestyret viser til plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune for 2021-2024 og vedtar oppstart av forvaltningsrevisjon knyttet til IKT-sikkerhet.*
2. Prosjektet har følgende problemstillinger:
 - 1) Er det etablert helhetlige planer, retningslinjer og rutiner som kan ivareta kommunens IKT-sikkerhet på en tilfredsstillende måte?
 - 2) Har kommunen implementert anbefalte sikkerhetstiltak mot dataangrep og uautorisert tilgang til informasjon?
 - 3) I hvilken grad følges planer, rutiner og sikkerhetstiltak opp i kommunens enheter og av den enkelte ansatte?
3. Hvis det i løpet av gjennomgangen avdekkes andre problemstillinger som bør undersøkes nærmere, tas dette opp med kontrollutvalget.
4. Prosjektet gjennomføres innenfor en ressursramme på om lag 300 timer. Kontrollutvalget ber om at endelig rapport ferdigstilles i februar/mars 2023.
5. Kontrollutvalget gir sekretariatet fullmakt til å følge opp prosjektet på vegne av utvalget. Hvis det er vesentlige endringer i forhold til tidsplanen eller andre forhold, legger sekretariatsleder saken fram for kontrollutvalget.

Vedlegg:

1. Revisjon Øst IKS, Prosjektplan: IKT-sikkerhet i Våler kommune 2022.

Saksframstilling:

Kontrollutvalget bestilte en prosjektplan knyttet til *Administrasjon og styring – IKT-sikkerhet* i møte 18.10.21, jf. sak V-55/21.

Nå foreligger prosjektplanen, se vedlegg 1.

I prosjektplanen utarbeidet av Revisjon Øst IKS foreslår de følgende problemstillinger:

- 1) Er det etablert helhetlige planer, retningslinjer og rutiner som kan ivareta kommunens IKT-sikkerhet på en tilfredsstillende måte?
- 2) Har kommunen implementert anbefalte sikkerhetstiltak mot dataangrep og uautorisert tilgang til informasjon?
- 3) I hvilken grad følges planer, rutiner og sikkerhetstiltak opp i kommunens enheter og av den enkelte ansatte?

Revisor skriver også i prosjektplanen at oppstart av prosjektet er satt til høsten 2022, og ferdigstilling til behandling i kontrollutvalget er satt til februar/mars 2023. Prosjektet vil gjennomføres innenfor en ressursramme på om lag 300 timer.

Kontrollutvalget tar en diskusjon i møtet om de er enige i de problemstillingene som er foreslått av revisjonen. Revisjon Øst IKS er invitert til behandlingen av saken.

Revisjon Øst IKS

PROSJEKTPLAN

IKT-SIKKERHET

VÅLER KOMMUNE 2022

Postboks 84, 2341 Løten
Telefon: 62 43 58 00
<https://www.revisjon-ost.no>
E-post: post@rev-ost.no
Org. nr.: 974 644 576 MVA

Innholdsfortegnelse

1	Bestillingen fra kontrollutvalget	3
2	Kort om IKT-sikkerhet og informasjonssikkerhet	3
2.1	Informasjonssikkerhet vs. personvern	4
2.2	Kommunens organisering av IKT-tjenester	5
3	Risiko og vesentlighet – angrep på IKT-systemer	5
4	Formål og problemstillinger	7
5	Kilder for revisjonskriterier.....	8
6	Metode for datainnsamling.....	8
7	Organisering og ansvar	9
8	Referanser	10

1 Bestillingen fra kontrollutvalget

I møte 18. oktober 2021 og sak 55/21 bestilte kontrollutvalget i Våler kommune en prosjektplan med utgangspunkt i *administrasjon og styring - IKT-sikkerhet*. Vedtaket var som følger (utdrag):

1. *Kontrollutvalget viser til vedtatt plan for forvaltningsrevisjon for Våler kommune for 2021-2024 og bestiller en prosjektplan med utgangspunkt i Administrasjon og styring - IKT-sikkerhet*
2. *Prosjektplanen legges frem i første møtet i 2022*

I Våler kommunes plan for forvaltningsrevisjon 2021-2024 begrunnes en forvaltningsrevisjon på området med at IKT-området er et komplisert område hvor det kreves mye ressurser og kompetanse for å holde tritt med utviklingen. IKT-sikkerhet er også et område som det har vært avdekket mangler på i andre kommuner. Det er et omfattende område og kan bl.a. omfatte tilganger/avganger, fysisk sikkerhet (brann, vannskade, låsing osv.) og at systemene fungerer som de skal. Dette er et viktig område for alle kommunene og vi mener at dette bør prioriteres i perioden.

Det heter videre at Våler kommune hadde dette prosjektet i sin plan for forrige planperiode, men at det ble prioritert bort på grunn av andre prosjekter. Våler er ikke med i HIKT (Hedmark IKT), eller noe annet fellessystem, noe som kan være en utfordring i forhold til sårbarhet. Et mulig IKT-prosjekt kan ha følgende problemstillinger:

1. *Hvilke IT-sikkerhetstiltak har kommunen etablert?*
2. *Tilfredsstiller sikkerhetstiltakene lov, forskrift og regelverk?*
 - a. *Sikkerhetskopiering av data*
 - b. *Personvern*
 - c. *Kriseløsninger m.v.*
3. *I hvilken grad fungerer de fastlagte rutinene rundt IT-sikkerhet i praksis?*

Andre problemstillinger kan være aktuelle, og dette vurderes ved bestilling av forvaltningsrevisjonen. Prosjektplanen er utarbeidet med dette som utgangspunkt.

2 Kort om IKT-sikkerhet og informasjonssikkerhet

Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er en samlebetegnelse for teknologi for innhenting, overføring, bearbeiding, lagring og presentasjon av informasjon¹. En forvaltningsrevisjon rettet mot IKT-sikkerhet kan være rettet mot sikring av selve informasjons- og kommunikasjonsteknologien, men hovedfokus bør likevel rettes mot hvordan informasjonen i IKT-systemene sikres. Det er i den forstand mer relevant å snakke om informasjonssikkerhet. Digitaliseringsdirektoratet deler inn informasjonssikkerhet i tre momenter: *konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet*.²

Konfidensialitet handler om å forhindre at enhver form for informasjon blir kjent for uvedkommende. En kommune er en stor organisasjon med mange ulike virksomheter som reguleres av mange ulike særlover, men også en rekke generelle lover som gjelder for alle. Forvaltningsloven, arkivloven og offentlighetsloven og ikke minst eForvaltningsforskriften er eksempler på lovverk som regulerer hva av informasjon som skal og kan offentliggjøres, og samtidig hvem som skal og kan ha tilgang til informasjonen. I særlover er det øvrige krav til taushetsplikt og beskyttelse av taushetsbelagte opplysninger, for eksempel i barnevernloven og helsepersonell-loven. Hvem som regnes som

¹ Kilde: Definisjon fra Store norske leksikon

² Kilde: [Begrepsliste: Informasjonssikkerhet | Digitaliseringsdirektoratet - Difi](#).

«*uvedkommende*» vil her være avhengig av hva slags informasjon det er snakk om og hvilke føringer som gjelder for denne informasjonen. Tilgangsstyring, slik at kun de som skal ha tilgang til informasjonen har autorisasjon til dette kan være et tiltak for å sikre konfidensialitet. I tilgangsstyring ligger også passordsikkerhet, to-punktsløsninger ved pålogging m.m.

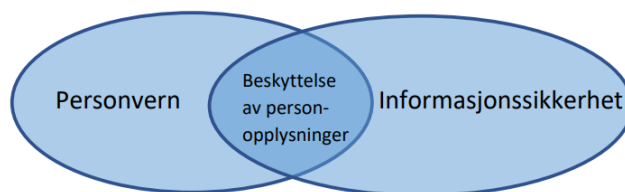
Integritet handler om å ha tilstrekkelig sikre systemer slik at informasjonen i de er riktig, komplett og til å stole på. Det må forhindres at enhver form for informasjon blir endret utilsiktet eller av uvedkommende. At man må bekrefte endringer og lagring av aktiviteter kan være en måte å forhindre at informasjon blir endret på når brukeren ikke har hatt til hensikt å gjøre disse endringene. Loggføring av alle aktiviteter kan også være et tiltak som forhindrer at uvedkommende får tilgang til informasjon de ikke har krav på å få tilgang til, eller mulighet til å gjøre endringer uten at dette oppdages. Rutiner for å kvalitetssikre informasjon som legges inn i systemene og rutiner for å rettet opp feil informasjon, når dette oppdages, er også tiltak for å sikre integritet.

Tilgjengelighet omhandler at informasjonen må være tilgjengelig ved behov. Det mest kritiske i denne forstand er at man har backup-løsninger for dataene som de kommunale virksomhetenes systemer behandler, om det så er i sky eller fysiske server-løsninger stasjonert i områder som ligger trygt til og med avstand til hoved-serverne.

Informasjonssikkerhet omhandler ikke utelukkende bare de tekniske løsningene, men kan også ha å gjøre med systemer, rutiner, internkontroll og sikkerhetsløsninger slik at man sikrer informasjonens trygghet – det vil si tilgang, arkivering og beskyttelse. Informasjonssikkerhet inngår derfor oftere i kommunens risiko- og vesentlighetsvurderinger i beredskapsøyemed enn det personvern gjør.

2.1 Informasjonssikkerhet vs. personvern

Personvern handler om retten til et privatliv og retten til å bestemme over egne personopplysninger.³ Informasjonssikkerhet og personvern handler i utgangspunktet om forskjellige ting, men kan henge sammen. Informasjonssikkerhet handler i større grad om trusler mot dataparker og lagringsmedier, mens personvern handler om eierskapet til dataene som kan være lagret på fysiske databehandlingsplattformer og datamaskiner. Ved et eventuelt datainnbrudd, kan personvernet være truet, men datainnbruddet i seg selv handler hovedsakelig om informasjonssikkerheten. I KS sine anbefalinger om internkontroll for personvern og informasjonssikkerhet illustreres sammenhengen mellom informasjonssikkerhet og personvern slik⁴:

Figur 3: Figuren forklarer sammenhengen mellom informasjonssikkerhet og personvern. Det er to ulike fagområder, men overlapper hva gjelder beskyttelse av personopplysninger.

Spesielt knyttet til kommunal tjenesteyting er det en klar sammenheng mellom IKT-sikkerhet og personvern. De to områdene har imidlertid to ulike innganger og med hensyn til omfanget av en

³ Kilde: Datatilsynet <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>

⁴ KS 2022: Kommunedirektørens verktøykasse for personvern og informasjonssikkerhet. (Et tillegg til Kommunedirektørens internkontroll – Orden i eget hus)

forvaltningsrevisjon så anbefaler revisjonen å konsentrere seg om ett av temaene om gangen. Ut ifra bestillingen til kontrollutvalget er denne prosjektplanen innrettet mot IKT-sikkerhet og det som går på personvern er avgrenset til det å sikre mot datainnbrudd som potensielt kan gjøre at personopplysninger kommer på avveie.

2.2 Kommunens organisering av IKT-tjenester

Kommunen⁵ har egen IKT-avdeling hvis hovedoppgaver er forvaltning og drift av kommunens serverpark, nettverk og sikkerhetssystemer/informasjonsikkerhet, felles administrative systemer og større fagsystemer, backup-systemer, innkjøp av IKT-utstyr, teknisk brukerstøtte, ansvar for telefoni, multifunksjonsmaskiner, samt drive rådgiving og veiledning til virksomhetene. Drift innebærer bl.a. utskifting og oppdatering av nettverk, programvare og utstyr. IKT-avdelingen forsøker også å være en utviklingsavdeling og pådriver for å ta i bruk digitale tjenester og videreutvikling av disse.

Selv om Våler kommune har en egen IKT avdeling vil selvsagt mye av informasjonssikkerhetsarbeidet måtte skje ute på den enkelte kommunale enhet. Både drift og sikkerhet ved bruk av IKT systemene er relevant å kontrollere i en forvaltningsrevisjon.

3 Risiko og vesentlighet – angrep på IKT-systemer

Som tidligere nevnt har kontrollutvalget valgt IKT-området fordi det er et komplisert område hvor det kreves mye ressurser og kompetanse for å holde tritt med utviklingen. IKT-sikkerhet er også et område som det har vært avdekket mangler på i andre kommuner. Vi mener det vil være relevant å legge til grunn en noe bredere tilnærming enn hva kommunens plan for forvaltningsrevisjon beskriver. Det antas at de siste to årene med omfattende bruk av hjemmekontor kan ha gitt spesielle utfordringer. Vi antar videre at urolige tider i Europa øker risikoen for angrep på kommunens IKT-systemer. Av PST sin nasjonale trusselvurdering for 2022⁶ fremgår at en har hatt en markant økning i antall nettverksoperasjoner siste året. Disse operasjonene er rettet både mot både offentlige og private virksomheter. En del av operasjonene er utført av trusselaktører som opererer på vegne av fremmede stater. Noe av hensikten kan være å så mistillit til offentlige myndigheter, informasjonen de gir, tjenestene de skal forvalte og sikkerheten/tryggheten de skal kunne garantere.

Som eksempel på risiko og vesentlighet på IKT-området tar vi med tre eksempler der det gikk veldig galt, eller der det kunne gått mye verre. Av disse eksemplene ser en at brukerne og brukervennlighet utgjør en vesentlig risiko med hensyn til IKT-sikkerhet. Holdninger og fokus i blant kommunens ledelse og ansatte kan utgjøre en avgjørende forskjell med hensyn til IKT-sikkerheten i kommunene.

E-postangrep i HIKT september 2020

Etter arbeidstid 1. september 2020 ble de syv HIKT kommunene rammet av et e-postangrep. Angrepet ble av HIKT beskrevet som et stort angrep mot e-post-servere, og det umiddelbare tiltaket var å sperre alle kontoer for innkommende e-post og webmail inntil videre. HIKT henstilte alle brukere om å ikke åpne allerede mottatte e-post eller vedlegg. I praksis ble alt arbeid på e-posttjenesten stilt i bero. Dagen etter gikk HIKT ut med informasjon om at e-post stort sett skulle fungere som normalt. Av sikkerhetsmessige grunner sperret HIKT for innkommende og allerede mottatte e-poster som inneholdt Word- og Excel-filer.

⁵ Informasjon hentet fra kommunens hjemmesider

⁶ Politiets sikkerhetstjeneste (PST) 2022 – Nasjonal trusselvurdering 2022

7. september var det fortsatt ikke mulig å kunne åpne Word- og Excel-dokumenter i Outlook, men man kunne fra da av motta e-post med Word-dokumenter som normalt. Samme dag advarte HIKT mot enda et svindelforsøk, denne gangen via Microsoft Teams. HIKT antok at dette var et forsøk på å hente ut brukerinformasjon og passord. 8. september, så det ut til at HIKT lukket saken. E-post med vedlegg kunne da sendes, mottas og åpnes som vanlig.⁷

Datainnbrudd på Stortinget høsten 2020 og mars 2021

Høsten 2020 ble Stortinget utsatt for et såkalt brute-force angrep som var et massivt angrep mot e-post-kontoene. Vanligvis må brukere på Stortinget skrive inn brukernavn og passord, så får de en unik kode for å logge inn. En såkalt tottrinnsertifisering. Hackerne fant en omvei rundt det siste viktige trinnet med unik kode og slik kunne de gjentatte ganger forsøke å gjette seg til rett passord i e-postløsningen. Dette skal de ha klart i noen få tilfeller og fikk således tilgang til informasjon. Dårlig konstruerte passord og tidligere passordlekkasjer der flere hundre passord kom på avveie er blitt anslått som årsaken.⁸

I mars 2021 ble Stortinget nok en gang utsatt for datainnbrudd. Årsaken til dette datainnbruddet var en svakhet i e-postløsningen til Microsoft Exchange og organisasjoner som driftet sin egen e-post-server var berørt av sårbarhetene. Hackerne kan i mange tilfeller utnytte disse feilene fra hvor som helst i verden og slik lure seg inn i e-post-tjenesten til en organisasjon. Her er veien kort til å laste ned e-poster og ta over andre IT-systemer. Som et tiltak måtte alle brukere bytte passord.⁹

Hacking av Østre Toten januar 2021

Natt til 9. januar 2021 klarte uvedkomne å hacke seg inn i datasystemene til Østre Toten kommune. Hackerne sperret kommunens systemer og la inn krav om løsepenger for å gjenåpne disse¹⁰. Det ble registrert nedlastning av data fra kommunens servere. Kommunen fikk etterhvert kjennskap til at personsensitive opplysninger var kommet på avveie, uten at de hadde anledning til å fastslå hvilke, og hvor mye opplysninger som var kommet på avveie¹¹. Datatilsynet opplyser at ca. 30 000 dokumenter var omfattet av angrepet og at ca. 2000 dokumenter ble publisert på «det mørke nettet»¹². Med hensyn til driften i kommunen, så fikk angrepet umiddelbar konsekvens:

- Den første uken var mange ansatte helt uten e-post.
- Ansatte måtte jobbe med penn og papir.
- Alle PC-er måtte formatteres og få lagt inn ny programvare.
- Sikkerhetskopier ble slettet av angriperne.

Av informasjon vi har funnet på kommunens nettsider fremgår det at dataangrepet medførte komplikasjoner for den generelle driften i kommunen. Grunnskolene har brukt et kommunikasjons-, timeplan-, administrasjons-, fravær- og arkivsystem som i perioden etterpå ikke har kunnet brukes til kommunikasjon skole-hjem. Fagsystemene til Læringscenteret, PPT, Helsestasjonstjenesten, plan- og næringsenheten og et av kommunens bo- og servicesentre var i perioden ute av drift.

Datainnbruddet førte også til ulempe for mottakere av tjenester, rent generelt: PPT varslet at enkelte deler av tjenestene som er spesifikke for enkeltbarn og deres foresatte kunne risikere å bli utsatt som

⁷ Kilde: Informasjon om e-postangrepet 1. september 2020 <https://www.hedmark-ikt.no/viktig-informasjon-vedrorende-svindel/>

⁸ Kilde: NRK Nyheter fra 8. desember 2020 «Slik lurte de russiske hackerne Stortinget»

⁹ Kilde: NRK Beta fra 13. mars 2021 «Seks hackergrupper utnyttet Microsoft sårbarhetene før de ble kjent»

¹⁰ Kilde: <https://www.nrk.no/innlandet/kan-ta-et-halvt-ar-for-ostre-toten-a-rette-opp-dataangrep-1.15364106>

¹¹ Kilde: <https://aktuellsikkerhet.no/cybersecurity-cybersikkerhet-datakriminalitet/kommunedata-pa-det-mørke-nettetrisiker-stort-overtredelsesgebyr/692345>

¹² https://www.datatilsynet.no/contentassets/696be97f9be94a3fb161c05e183d93a1/~-21_00480-14-vedtak-om-overtredelsesgebyr-og-palegg-259639_16_1.pdf

følge av at fagsystemene ikke fungerte. Systemet for elektronisk bekymringsmelding til barnevern-tjenesten var nede, selv om kommunen deltar i et interkommunalt samarbeid. Alarmsystemet ved et av sykehjemmene var nede og beboerne ble utstyrt med bjeller for å kunne varsle personalet ved behov. Et av bo- og servicesentrene måtte registrere og dokumentere pasientjournalene manuelt, samt føre manuelle bestillinger av medisiner, mat og utstyr. Alle søknader til tildelingsenheten måtte sendes via post eller leveres ved oppmøte, det ville bli forsinkelser og lengre ventetid på saker, Husbanken var utilgjengelig og enheten kunne ikke motta skriftlige vedtak. Søknader om ytelser fra NAV måtte leveres på nytt og det ble varslet forsinkelser og lengre ventetid på saker og utbetalinger.

Det er anslått at angrepet har kostet Østre Toten kommune mer enn 32 millioner kroner og at kommunen hadde driftsmessige utfordringer med enkelte av IT-systemene fram til høsten 2021¹³. I januar 2022 ble Østre-Toten kommune ilagt et overtredelsesgebyr på 4 millioner fra datatilsynet¹⁴.

4 Formål og problemstillinger

Ut fra kontrollutvalgets bestilling og de risiko- og vesentlighetsvurderinger som er gjort over, vil vi foreslå en forvaltningsrevisjon der formålet er:

Å se etter om Våler kommune tilfredsstillende sentrale lovkrav og anbefalinger for IKT-sikkerhet.

Formålet belyses ved å besvare følgende problemstillinger:

-
- 1. Er det etablert helhetlige planer, retningslinjer og rutiner som kan ivareta kommunens IKT-sikkerhet på en tilfredsstillende måte?**
 - 2. Har kommunen implementert anbefalte sikkerhetstiltak mot dataangrep og uautorisert tilgang til informasjon?**
 - 3. I hvilken grad følges planer, rutiner og sikkerhetstiltak opp i kommunens enheter og av den enkelte ansatte?**
-

Prosjektet vil fokusere på kommunens sikring av IKT-løsninger (tekniske anlegg, utstyr, nettverk og programvare/applikasjoner), tilgangskontroller samt etterlevelse av krav i lov og forskrift. Kontrollen vil ha et overordnet fokus, men det vil også være nødvendig å gå enkeltenheter nøyere etter i sømmene for å se hvordan arbeidet med IKT-sikkerhet foregår på et mer praktisk plan, knyttet opp til spesifikke IKT-løsninger.

Våler kommune er en ganske stor organisasjon med en rekke IKT-løsninger. For å unngå at prosjektet blir for omfattende, må prosjektet avgrenses. Det anses hensiktsmessig å ha med enheter som har strenge krav til sikring av personopplysninger som helse og pleie og omsorg. Kommunens IT-avdeling vil være relevant å kontrollere, blant annet med tanke på drift av systemene. Det kan også være aktuelt å velge ut «Teknisk VA» som jo er avhengige av fungerende IT systemer for å levere viktige tjenester til innbyggerne.

Ellers vil det tidlig i prosjektet gjennomføres en spørreundersøkelse blant kommunens ansatte. Resultater fra denne undersøkelsen vil ha betydning for valg av enheter/avdelinger for nærmere

¹³ Kilde: <https://aktuellsikkerhet.no/cybersikkerhet-datainnbrudd-it-sikkerhet/ostre-toten-kommune-dataangrepet-har-kostet-oss-mer-enn-32-millioner/700321>

¹⁴ <https://www.datatilsynet.no/aktuelt/aktuelle-nyheter-2022/overtredelsesgebyr-til-ostre-toten-kommune/>

gjennomgang. Hvilke IKT-løsninger og applikasjoner som bør velges ut blir vurdert i første fase av prosjektet, men vil selvsagt være avhengig av hvilke enheter som velges ut for dypdykk.

5 Kilder for revisjonskriterier

På bakgrunn av de ovennevnte problemstillingene skal det etableres revisjonskriterier. Disse danner grunnlaget for hva innsamlede data skal vurderes opp mot. Kriteriene skal begrunnes i/utledes av autoritative kilder innenfor det reviderte området. Autoritative kilder kan være lover, forskrifter, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak/mål/føringer, administrative retningslinjer/mål/føringer, statlige føringer/veiledere, andre myndigheters praksis, teori og reelle hensyn som vurderinger av hva som er rimelig/formålstjenlig/effektivt. I dette prosjektet kan revisjonskriteriene utledes fra følgende kilder:

- Kommuneloven
- Personopplysningsloven
- Helseregisterloven
- Sikkerhetsloven
- eForvaltningsforskriften
- GDPR (personvernforordningen)
- Datatilsynet (2018): Veileder. Internkontroll og informasjonssikkerhet.
- KS tillegg til veileder i internkontroll. Kommunedirektørens verktøykasse for personvern og informasjonssikkerhet
- Norm for informasjonssikkerhet og personvern i helse – og omsorgssektoren
- Direktoratet for forvaltning og IKT (2016): Internkontroll i praksis – informasjonssikkerhet. Grunnleggende innføring.
- ISO/IEC 27001:2013 Internasjonal standard for styringssystem for informasjonssikkerhet.
- Teori og anbefalinger om internkontroll i kommunene
- Våler kommunen sine retningslinjer og rutiner for IKT sikkerhet

Listen over kilder er ikke uttømmende og det kan bli endringer. Kriteriene vil utledes i startfasen av prosjektet.

6 Metode for datainnsamling

Vi planlegger å innhente informasjon som belyser problemstillingene gjennom følgende metoder:

- Dokumentanalyse
- Intervjuer
- Spørreundersøkelse
- Observasjoner

Dokumentanalyse:

Dokumentanalysen vil bygge på en gjennomgang av planer, retningslinjer og etablerte skriftlige rutiner for å undersøke om disse tilfredsstillende regelverket. Analyse av dokumentasjon av kommunens internkontrollsystem vil bli vurdert opp mot lov, forskrift, retningslinjer og anbefalt praksis.

Intervjuer:

Vi tar høyde for å gjennomføre inntil 8 intervjuer med nøkkelpersonell i kommunen. Dette kan være ledere sentralt i kommunen og i utvalgte enheter. Det er også aktuelt å intervjuer fagpersoner i kommunen som ansatte ved IT avdelingen, ansatte med IT oppgaver i andre enheter, superbrukere og systemansvarlige.

Spørreundersøkelse:

Det planlegges å gjennomføre en spørreundersøkelse blant de ansatte i kommunen for å kartlegge holdninger til IKT-sikkerhet, hva slags opplæring og informasjon de ansatte får og hvordan sikkerhetstiltakene blir fulgt opp i praksis. Spørreundersøkelsen gjennomføres tidlig i prosjektforløpet og kan da danne grunnlaget for valg av enheter til nærmere gjennomgang.

Observasjon:

Det kan være aktuelt å gjennomføre ulike tester og observasjon for å kontrollere om de etablerte retningslinjene og rutineene er gjennomført og fungerer i praksis. For eksempel i forbindelse med fysisk sikring.

Verifisering av innhentet data:

Data som innhentes ved intervju og dokumentgjennomgang vil bli verifisert. Intervjuer verifiseres av intervjupersonene og dokumentstudiene av Våler kommune. Prosjektet gjennomføres i samsvar med Norges kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

Unntatt offentlighet:

Vi forsøker alltid i utgangspunktet utarbeide en rapport som fullt og helt kan legges frem for kontrollutvalg og kommunestyre i full offentlighet. I dette prosjektet ser vi at det likevel kan være aktuelt å unnta rapporten eller deler av rapporten for offentlighet. I en forvaltningsrevisjon som omhandler IKT-sikkerhet vil vi kunne bli nødt til å beskrive sikkerhetstiltak og prosesser som, om de faller i feil hender, kan være skadelig for kommunen. Vi ser grunn til å utvise ekstra varsomhet i så henseende.

7 Organisering og ansvar

Forvaltningsrevisjonen er planlagt gjennomført av en utøvende forvaltningsrevisor, i samarbeid med en oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor. Prosjektgruppen fastsettes av Revisjon Øst IKS. Kontrollutvalget vil bli informert. Prosjektet vil bli gjennomført innenfor en ramme på 300 timer.

Vi tar sikte på å starte arbeidet med prosjektet høsten 2022, og planlegger å ferdigstille arbeidet slik at rapporten kan behandles i kontrollutvalget i februar/mars 2023. Planlagt tidspunkt for ferdigstilling forutsetter at Våler kommune yter nødvendige bidrag innen revisjonens fastsatte frister.

8 Referanser

Aktuell Sikkerhet. 2021. Kommunedata på det «mørke nettet»: Risikerer stort overtredelsesgebyr. <https://aktuellsikkerhet.no/cybersecurity-cybersikkerhet-datakriminalitet/kommunedata-pa-det-mørke-nettetrisiker-stort-overtredelsesgebyr/692345> (13. april 2021)

Aktuell Sikkerhet. 2021. Østre Toten kommune: - Dataangrepet har kostet oss mer enn 32 millioner. <https://aktuellsikkerhet.no/cybersikkerhet-datainnbrudd-it-sikkerhet/ostre-toten-kommune-dataangrepet-har-kostet-oss-mer-enn-32-millioner/700321> (6. mai 2021)

Datatilsynet. Hva er personvern? <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/hva-er-personvern/>

Digitaliseringsdirektoratet. Begrepsliste: Informasjonssikkerhet. <https://internkontroll-infosikkerhet.difi.no/begrepsliste-informasjonsikkerhet>

KS 2022: Kommunedirektørens verktøykasse for personvern og informasjonssikkerhet. (Et tillegg til Kommunedirektørens internkontroll – Orden i eget hus)

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) 2022 – Nasjonal trusselvurdering 2022

Hedmark IKT. 2020. HIKT Informasjon om e-postangrepet 1. september 2020 <https://www.hedmark-ikt.no/viktig-informasjon-vedrorende-svindel/>

NRK Beta. 2021. «Seks hackergrupper utnyttet Microsoft sårbarhetene før de ble kjent». <https://nrkbeta.no/2021/03/13/seks-hackergrupper-utnyttet-microsoft-sarbarhetene-for-de-ble-kjent/> (13. mars 2021)

NRK. 2020. fra 8. desember 2020 «Slik lurte de russiske hackerne Stortinget». <https://www.nrk.no/norge/slik-lurte-de-russiske-hackerne-stortinget-1.15274038> (8. desember 2020)

NRK. 2021. <https://www.nrk.no/innlandet/kan-ta-et-halvt-ar-for-ostre-toten-a-rette-opp-dataangrep-1.15364106> (8. februar 2021)

[Store Norske Leksikon](#)

Østre Toten kommune. 2021. <https://www.ostre-toten.kommune.no/dataangrepet/10-1-21-dataangrepet-slik-bli-vare-innbyggere-berort.11988.aspx> (18. januar 2021)

Datatilsynet 2022: <https://www.datatilsynet.no/aktuelt/aktuelle-nyheter-2022/overtredelsesgebyr-til-ostre-toten-kommune/>

Arkivsak-dok. 18/00104-50
Saksbehandler Eskil Kristiansen

Saksgang

Møtedato

Våler kontrollutvalg 2019-2023

16.03.2022

SAK V-20/22 EVENTUELT

Forslag til vedtak/innstilling:

Ingen forslag til vedtak.

Vedlegg:

Ingen.

Saksframstilling: